

Inspraak Commissie Cluster Mobiliteit 8 oktober 2025

Maarten Witberg, beleidsmedewerker Ruimte, Vereniging Natuur en Milieufederatie Gelderland

Geachte leden van PS,

Dank voor de mogelijkheid om in te spreken over het nieuw op te stellen beleidskader luchtvaart.

Ik geef u graag een aantal overwegingen mee, mede naar aanleiding van de Startnotitie.

Wellicht kent u de Jevons paradox: Het bekendste voorbeeld daarvan is de auto. Zuinigere motoren hebben niet geleid tot minder brandstofverbruik, maar tot grotere auto's. De startnotitie wekt de suggestie om dit tot beleidsdoel te maken, bijvoorbeeld in de voornemens voor het nieuw te nemen luchthavenbesluit Teuge: "met stillere vliegtuigen kan meer worden gevlogen". Natuurlijk zijn er grenzen, in de vorm van een geluidcontour, van milieugebruiksruimte. Maar wat beschikbaar is zal gebruikt worden. Het netto resultaat is dat er niets verbetert op de plekken waar wettelijke geluidcontouren gelden.

In gebieden buiten die contouren zien we sluipenderwijs een steeds dikkere geluiddeken over de provincie door allerlei activiteiten waaronder luchtvaart. Defensie gaat meer laagvliegen. Er komen meer en grotere drones. Helikopterveldjes voor één helikopter, een TUG-regeling voor een evenement. Er is altijd wel een maatschappelijk of economisch belang te beargumenteren waarom iets moet kunnen. En het blijft per geval binnen de normen en moet dus een vergunning krijgen.

Zo kunnen we doorgaan tot er op elke woning in de provincie 55 decibel gemeten wordt. Ik vraag me af wie er nog wil wonen in zo'n provincie. De bovengrens moet de uitzondering zijn, en niet de regel. Maar wat beschikbaar is zal gebruikt worden. Dat is geen kwade opzet, maar een gevolg van de wetten van grote aantallen in een complexe samenleving. Het is de tragedie van de Commons.

Zo zijn de regels die bedoeld zijn voor het beschermen van zachte waarden, de oorzaak van de langzame teloorgang ervan. Het recht om milieuruimte te gebruiken is wettelijk verankerd. Maar nergens staat een recht op stilte, op nul decibel. In een ander beleidsveld zien we (opnieuw) de stiltegebieden ter discussie komen. De reden? Omdat het er niet stil meer is. Waar maken we het dan wel stil?

Ik vraag u om het beleidskader Luchtvaart met die ogen te bezien. Op zichzelf is Gelderse luchtvaart niet de grootste drukfactor op de leefomgevingskwaliteit. Maar in samenhang met al die andere ontwikkelingen die beslag leggen en zullen gaan leggen op de milieugebruiksruimte en die bijdragen aan het Gelderse geluidsbehang, verdient het uw volle aandacht.

We komen nog met een schriftelijke reactie met meer details in onze provinciale nieuwsbrief, maar ik wil u hier alvast de volgende concrete zaken meegeven:

- Het beleidskader vormt de basis voor een nieuw Luchthavenbesluit voor Teuge. Onderdeel daarvan zal zijn het stationeren van een traumaheli. Wij zien zonder meer het maatschappelijk belang daarvan maar zijn van mening dat dit betekent dat er dan minder ruimte is voor andere vliegactiviteiten.
- We vragen om zodanige kaders voor het nieuwe luchthavenbesluit voor Teuge, dat de overlast en ervaren hinder *daadwerkelijk* zullen afnemen. Een onderdeel daarvan is scherp te zijn op handhaving bij overtredingen en handelen naar het beperken van overlast, ook als er geen overtredingen worden vastgesteld.
- Er is nog steeds een aantal kleine luchtvaartlocaties waar de zogenaamde SIGNAL regeling geldt. Deze rijksregeling is al zestien jaar geleden vervallen en had binnen een jaar moeten worden omgezet in een provinciale luchthavenregeling. Ons inziens is er dan geen sprake meer van een goede wettelijke basis waar burgers en belanghebbenden op kunnen terugvallen.
- We zien graag dat latente ruimte in luchthavenregelingen wordt ingenomen, en dat ongebruikte regelingen in worden getrokken.
- We zien graag scherpe beleidsregels over TUG regelingen en zeker over de vestiging van nieuwe luchthavenregelingen. In het actuele beleidskader staat wat dat betreft “in beginsel alleen bij bedrijventerreinen”, maar er is dan toch weer afwegingsruimte. Dit moet veel strakker in het pak. We vinden dat het aantal locaties met een luchthavenregeling moet dalen, zeker niet moet toenemen. Het zou, afsluitend, mooi zijn als het aantal TUG regelingen in de provincie wordt gemaximeerd.

Dank voor uw aandacht.